

Konkurranserettslige forhold alarmselskap – oppsummeringspunkter

(Vurderingen støtter seg i hovedsak på notat fra notat Deloitte 18.10.2022)

Vurdering av dagens status av Salten Brann IKS som definert foretak, er at direktekobling av automatisk brannalarm (ABA) må karakteriseres som økonomisk aktivitet, som faller inn under konkurranseregelverket. Salten Brann/110 Nordland er følgelig underlagt reglene i konkurranselovens §§ 10 og 11.

Når det gjelder markedsvurderingen handler dette om å identifisere hvilke faktiske konkurrenter som er i stand til å begrense de berørte foretakenes markedsatferd og å hindre dem i å opptre uavhengig av et effektivt konkurranstrykk. Definerings av det relevante markedet; - består av et produktmarked og et geografisk marked. Videre omhandles begrepet etterspørselssubstitusjon, dvs. produkter som forbruker anser som substituttbare, dvs. kan kjøpes tilsvarende av hos andre (ref. reaksjon på pris, tap av omsetning (ulønnsom prisøkning)). I vurderingen fra Deloitte foreligger det ikke, etter hva man kan se, eksempler fra praksis som konkret har tatt stilling til produktmarkedet for direktekoblede alarmer. Det er ikke mulig for leverandører av tradisjonell alarmsikring å tilby direktekoblede brannalarmer, uavhengig av hvor høyt en tenkt pris på ABA-abonnementene settes. Se også senere avsnitt om mulighet for å nekte alarmselskap tilgang til direktekobling av automatiske brannalarmer.

Vurdering konkurransebegrensende avtale (konkurranseloven § 10):

Konkurranselovens § 10 omhandler konkurransebegrensende avtaler mellom foretak. Her defineres forbud opp mot at atferden har sin bakgrunn i en «avtale», «samordnet opptreden» eller en «beslutning» truffet av sammenslutninger av foretak (bransjeforeninger o.l.). Konklusjonen fra Deloitte er at det ikke foreligger en skriftlig avtale eller annen muntlig overenskomst mellom 110 Nordland og de mer tradisjonelle vaktelskapene. En slik markedspraksis er heller ikke resultat av en beslutning som er truffet av en sammenslutning av foretak. Med andre ord at samarbeidskriteriet iht. § 10 er ikke oppfylt.

Vurdering utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling (konkurranseloven § 11):

Konkurranseloven § 11 omhandler utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling i markedet. En utilbørlig utnyttelse kan bestå i å være utnyttende overfor kundene eller ekskluderende overfor konkurrentene, ha merkbar konkurransebegrensende virkning mv. Deloitte konkluderer med at SB/110N har monopolstilling ABA i Nordland i det relevante markedet (ABA). Selskapet har konkurransepress fra tradisjonelle vaktelskaper, men ABA-virksomheten har en dominerende stilling. De presiserer er likevel at en dominerende stilling (eller monopolstilling) i seg selv ikke rammes av forbudet i konkurranseloven § 11. Deloitte konkluderer videre med at det er ingenting i gjennomgått informasjonen som tilsier at Salten Brann/110 Nordland er innblandet i atferd som kan karakteriseres som utnyttende.

Prisstrukturen for direktekobling av automatiske brannalarmer må denne være forretningsmessig, dvs. dekke relevante kostnader og inkludere et fortjenesteelement. Deloitte understreker at det er vanskelig å definere hva som er relevante kostnader, og anbefaler Salten Brann/110 Nordland om å foreta en gjennomgang av pris- og kostnadsstrukturen, for å undersøke om alle relevante kostnadskomponenter er hensyntatt.

Når det gjelder det å kunne nekte andre aktører (vaktelskap) tilgang til direktekobling til automatiske brannalarmer uttaler Deloitte at selv om hovedregelen er at foretak står fritt med hensyn til hvem en ønsker å inngå avtale med, er det etter EU domstolens praksis klart at leveringsnektelser kan innebære misbruk i særlige tilfeller. Terskelen for å konstatere misbruk er imidlertid høy og at det kan være legitime grunner til å begrense tilgang; - ref. beredskapsmessige vurderinger, risiko unødige utrykninger mv. Det kan likevel være aktuelt å gi tilgang til visse typer objekt (større næringsbygg), inkl. vederlag (ref. markedspris).